

Ezra Pound

Autor: Ursus Major

Ezra Pound, podle mnohých vůbec největší americký básník, byl také vysoce uznávaným klasickým učencem. Pocházel ze státu Idaho, který není svými básníky ani klasickými filology zrovna proslulý. Stal se však jedním z center amerického **Populistického hnutí**, kde se rolníci (většinou majitelé rodinných farem) pokusili postavit bankám a železničním oligarchům. Tito populisté si říkali „národní socialisté“ dlouho předtím, než se toto označení poprvé objevilo v Evropě.

Pound se narodil v roce 1885, o dva roky později než jeho pozdější hrdina Benito Mussolini, na vrcholku Populistického hnutí. Autorem drtivé většiny programu Populistické strany pro volby v roce 1886 byl **Edward Bellamy**, novinář a spisovatel, jehož utopického díla *Looking Backward, 2000-1887* (česky *Pohled nazpět, 2000-1887*, 1888; *Pohled do budoucího ráje*, 1893; a jako *Pohled z roku 2000 na rok 1887*, 1901) se jen ve Spojených státech prodalo přes milion výtisků.

Pohled nazpět se odehrává v roce 2000 a rekapituluje cestu k triumfu národního socialismu: znárodnění bank a železnic ruku v ruce s celou řadou nemarxistických reforem k vylepšení životních podmínek pracujících lidí. Populisté byli silně ovlivněni syndikalismem **Georgese Sorela**, stejně jako někdejší socialista Benito Mussolini

(Mussolini dostal své neitalské jméno „Benito“ od otce na počest mexického revolucionáře Benita Juáreze, zodpovědného za popravu habsburského císaře Maximiliána. Ani Juárez se však na vrcholku slávy a moci nevyhříval příliš dlouho – sesadil jej jeho podřízený Diaz. Ten nastolil diktaturu stokrát represivnější než cokoliv, co zamýšlel nebohý liberální rakouský arcivévoda, napálený Napoleonem III. k přijetí „koruny“ vytvořené Francouzi, katolickou církví a mexickými latifundisty, tedy velkými majiteli půdy. Nezapomínejme však, že španělští Habsburkové vládli Mexiku po celá staletí. Jejich erb – dvojhlavá orlice – je ostatně vyveden i na sídle guvernéra v Santa Fé v Novém Mexiku, založeném už za habsburské éry. Korunovace Maximiliána mexickým císařem tedy nebyla zcela vyšinitým bláznovstvím.)

Jak se populistům vedlo? **William Jennings Bryan** si úspěšně „vypůjčil“ jejich rétoriku a Theodore Roosevelt spolu s Taftem podpořili odborové hnutí. Bryan si slavným projevem „**Cross of Gold**“ (Zlatý kříž) na podporu **hnutí volného stříbra** získal populisty na svou stranu – a ti tak museli nést i tíhu důsledků jeho porážky. Na pořadu dne byl totiž imperialismus:

Američané zaútočili na Španěly a porazili je, aby jim sebrali i to málo, co ještě zbývalo z jejich zámořského impéria (během této války vyslali Američané námořní pěchotu na Filipíny, aby ukázali, že se jedná o pouhou „formální změnu režimu“ tím, že postříleli přes půl milionu „osvobozených“).

Oscar Wilde kdysi poznamenal, že „když zemře dobrý Američan, odchází do Paříže“. Pound s odchodem ze Země svobodných a beznadějně přízemních tak dlouho nečekal: v roce 1908 už žil v Londýně, roku 1920 se přesunul do (méně nákladné) Paříže, aby v roce 1924 konečně zakotvil v Itálii, kde měl setrvat, dokud ho zpátky do Země vítězných a beznadějně přízemních nedopravila americká armáda – v kleci! Pound byl zapáleným fašistou, a zůstal jím až do svého posledního dne, dobrých třicet let poté, co Duceho i s jeho milenkou Clarou Petacciovou pověsili jako fláky hovězího z krovů vybombardované milánské benzinky.

Ve fašistické Itálii Pound našel jak „národní socialismus“ populistů, tak obrození „civilizačního poslání“ starověkého Říma, klasickým filologem Poundem tolik milovaného. Pound nazýval své básně „*Cantos*“ – zpěvy! – inspirované největšími básníky evropské tradice datující se až k Homérovi. Do svých *Pisánských Cantos* (jež vznikla po válce, za jeho nuceného pobytu v kleci v tomto italském městě), za která mu byla v roce 1949 udělena Bollingenská cena za poezii, pak zakomponoval prvky i z „té druhé“ vysoké kultury, tj. konfuciánské Číny. Jak se Pound ocitl v kleci americké armády? Čekal tam na rozhodnutí americké vlády, co udělat se svým největším básníkem – který však od roku 1941 vysílal pravidelné rozhlasové relace pro stranu Osy.

Plutokraticko-marxistická aliance Spojenců v sobě snoubila všechno, co se Poundovi už od útlého mládí hnusilo: spojené úsilí bankéřů s barbary, směřující ke zničení západní civilizace (již podle něj nejlépe ztělesňovala fašistická Itálie, o kus za ní pak Německo). Jeho krátký spis *Jefferson and/or Mussolini* se věnoval Jeffersonově nedůvěře a odporu vůči bankám a srovnání tyranie mezinárodních financí s britským merkantilismem. Pound shledával modernější formu ještě ohavnější. Jeho antisemitské výpady ovšem směřovaly výhradně proti židovské finanční kontrole.

(Na rozdíl od většiny antisemitů tak Pound sice s palčivou nenávistí odporoval židovským finančním zájmům, avšak k Židům *jako takovým* byl naprosto lhostejný. Proto ho značně znepokojilo, když Mussolini nařídil deportace i těch italských Židů, kteří zjevně finančními magnáty nebyli.) Pound popisoval italský fašismus jako „autoritářský paternalismus“ a věřil, že svoboda náleží jedině těm, kdo si ji vysloužili. Americké pojetí svobody slova pro něj bylo pouhou „nezřízeností“: „Svoboda slova bez rádia k jejímu vyjádření není ničím!“ (*“Free speech, without radio free speech is zero!”*), podotkl v jednom ze svých vysílání.

Přestože se podle amerického práva očividně provinil vlastizradou, vládě se do procesu vůbec nechtělo, a tak si od armádních lékařských „odborníků“ nechala vystavit potvrzení o básnickové šílenství. Pound tak léta 1946-1958 strávil za zdi federálního ústavu Sv. Alžběty pro choromyslné ve Washingtonu. Po dvanácti letech směl odejít, ale jedině pod podmínkou, že bez prodlení opustí Ameriku. Tak také učinil – a na rozloučenou s Amerikou vystřihnul římský/fašistický pozdrav Soše Svobody!

První z cyklu *Cantos* vznikl v roce 1917. Poslední (96-109: *Thronos*) pak v roce 1959. Celek se měl podle Poundova záměru stát ohromnou epicko-lyrickou básní homérského rozsahu, ve skutečnosti však šlo spíš o epos zachycující dospělost umělce i klasického filologa ve věku markantního úpadku obojího. Rozeznat zde lze jak vliv Yeatse (muže s fašistickými sympatiemi, jehož „zachránila“ smrt ještě před tím /1939/, než by tyto názory stihly zničit jeho pověst), tak vzájemné ovlivnění tvorbou **Forda Madoxe Forda** a Jamese Joyce. T. S. Eliot i Ernest Hemingway zemřeli ještě před Poundem, který tak zůstal posledním umělcem v exilu; symbol tradice započaté Henrym Jamesem. Bylo by hříchem nepřipojit úryvek z jeho díla. Následující verše vznikly v zajatecké kleci jako součást jednoho z *Pisánských cantos*:

tento dech zakrývá hory

svítí a rozděljuje

živí rovnosti

nekřivdí

stojí nad zemí a zaplňuje devět polí

k nebi

Laskavý průvodce spravedlivosti

je zajedno s chodem věcí

kde schází, přijde vysílení

Shromáždí-li se všechny spravedlivosti

jako když usedají ptáci

vytryskne život

Nejsou-li skutky svázány a uloženy v srdci

přijde vysílení.

(Ezra Pound, *Canto LXXXIII*, přel. Anna Kareninová, Atlantis 2017).

Zvolil jsem tento úryvek, protože je inspirován čínskou vysokou kulturou a také znovu formuluje klasickou zásadu, známou snad i těm, kdo latinou vůbec nevládnou. Poslední věta („Nejsou-li skutky svázány a uloženy v srdci, přijde vysílení“) totiž vlastně jinými slovy říká „*Acta Non Verba!*“

Pound zde tak spojuje esenci mandarínskému umění s tou západní v jakémsi přitakání Spenglerově tezi o „přenositelnosti“ vysoké kultury. Kolik západních symfonických orchestrů funguje v Tokiu? *Osm!* (Pound mimochodem skvěle hrál na fagot.)

Odhlédneme-li od ostatních faktorů, je Ezra Pound – poeta a zrádce – živoucím důkazem základní evropské jednoty. Žil v Hailey v americkém státě Idaho, Londýně, Paříži, Rapallu, Římě, washingtonském ústavu pro choromyslné, až se jeho životní pouť konečně završila v milovaném Rapallu (kde dnes tráví většinu svých dní stárnoucí Gore Vidal /článek vznikl počátkem tohoto století, Vidal zemřel v roce 2012 – pozn. DP/) – a jasně ukázal, že žádný kout „Velké Evropy“ (Magna Europa) není příslušníku evropské rasy-kultury úplně cizí. Umění však podobně jako orchideje vyžaduje pro svůj rozkvět specifickou půdu i podnebí.

Básník se narodil na prériích amerického Západu, jeho génus však jen stěží mohl vzkvétat v téže půdě jako brambory. Stejně jako před tisíci lety uvadal ve svém **černomořském vyhnanství**, kam byl vyhoštěn císařem Augustem, římský Ovidius (který Pounda silně ovlivnil), tak by v této odlehle oblasti Evropy Magny chřádnul i klasický filolog a poeta Pound. Proto se musel vrátit na rodnou evropskou hroudu, kde mohl jeho génus rozkvést – a ano, dospět až k velezradě, ve snaze zachránit Velkou Evropu před silami chamtivosti a barbarství. „Pokud se dopouštíme velezrady, vytěžme z ní co nejvíce!“ vyzýval kdysi své souputníky Patrick Henry. Pound jeho krédo nepochybně naplnil měrou vrchovatou.

Že osobní vzdor tomu, co vnímal jako strašlivé nebezpečí pro svou rasu-kulturu, postavil před barvu svého pasu, možná bylo hanebné, možná nikoliv. O to ve skutečnosti nejde tolik jako o to, že Hailey v Idahu dalo Velké Evropě jednoho z Jejích největších básníků, který za svou velikost vděčil především schopnosti vstřebat vše hodnotné z minulosti a říci to nově – někdy i pomocí nově přijatých forem!

Úvaha Ezra Pound: *Protector of the West* vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing 30. října 2012.